

Maandag 12 juli 1915 – ochtendeditie

Berlijn, 11 juli. Officieel bericht van het grote hoofdkwartier:

Ten noorden van Ieper hebben de Engelsen gisteren hun poging van de 6^e dezer herhaald om onze stelling aan het kanaal in te nemen. De aanval is, onder aanmerkelijke verliezen voor de vijand, mislukt.

Parijs, 11 juli. Officieel bericht van vanmiddag:

De Belgische troepen hebben in de nacht van 9 op 10 dezer een aanval der Duitsers op het steunpunt aan de rechteroever van de IJzer, tegenover het Veerhuis, afgeslagen.

De beschieting van de torens van Ieper.

In de Kriegszeitung der vierten Armee leest men het volgende:

Men moet voor lief nemen, hetgeen men toebedeeld krijgt. Wij liggen nu reeds lange tijd vast in onze waarnemingspost voor Ieper. Als men nu iedere dag of iedere nacht over het slagveld de loopgraven en de enorme veldbevestigingen naar de stad ziet, kent men elk huis in het terrein ervoor. Het meest trekt natuurlijk de ver zichtbare stukgeschoten kathedraal en de lakenhal met haar twee zijtorentjes, die nog overgebleven zijn van haar vijf torens, de aandacht. Ieder ogenblik kijkt men erheen en telkens blijft de blik aan de ruïnes hangen.

Op een dag dat ik met een schaarverrekijker het terrein afzoek, zie ik op de toren van de lakenhal twee vijandelijke waarnemers, die zich in hun hele lengte laten zien en als in vrede rondkijken. Ik weet niet of ik dit vermetelheid of domheid moet noemen, wij stellen ons toch niet zo te kijk voor de vijand. Ik breng rapport uit en de volgende dagen vormen de torens het middelpunt van de oplettendheid van

alle waarnemers. Die kerels daarginds moesten denken, dat wij blind of dom zijn. Dagelijks kwam zij bij helder weer op de torens en staarden naar ons. Zij spreidden zelfs kaarten uit op de borstwering, die vrolijk in de wind wapperden, liepen op het platform rond, wenkten naar beneden, enz.

Enige dagen geleden, toen het weer helder was, de zon in onze rug stond en wij een prachtige blik op Ieper hadden, kwamen zij terug. Nu nam mijn majoor snel het besluit de toren om te schieten. Dat was een buitenkansje voor de aanvoerder van de mortierbatterij. Snel waren de bevelen gegeven, het mortier geladen en daar vloog de eerste granaat in een grote boog naar Ieper. Seconden van wachten volgden. Dan een ver hoorbare doffe knal: het treffen. Met het oog hadden wij de granaat gevolgd. De verbetering in de richting werden nu bepaald en reeds het vierde schot trof de onderste helft van de toren. Een beven ging door het gehele gebouw. Nu volgde schot op schot. Het achtste schot trof precies het rechter platform. Een geweldige stof- en rookwolk bedekte het gehele gebouw. De wind droeg de wolk weg, die als een sluierachtige voorhang lang was blijven hangen. Wij zagen nu, dat de rechertoren tot aan het midden gebarsten was. Onophoudelijk suisden nu de zware granaten door de heldere voorjaarslucht en sloegen rechts en links, voor en achter het gebouw in. Toen kwam het zestiende schot. Het projectiel vloog weg, gonsde, huilde, trof. De toren viel in elkaar. De puinhopen vlogen in een grote boog door de lucht.

Wederopbouw - IV. – Brussel, 4 juli (KVdW).

Het is onmogelijk, in deze reeks brieven, het probleem van België's wederopbouw in zijn geheel te behandelen, zij het zelfs alleen maar de gegevens van wat over het onderwerp tot op heden geschreven werd. Ontbloten van grote gebouwen; herinrichten van dorpen en hoeven; zelfs de dringende vraag van de voorlopige woonplaatsen:

het zijn alle punten die ik voor 't ogenblik voorbij ga, tot de actualiteit mij noopt, er uitvoeriger op terug te keren. Laat ik voor heden sluiten op de beschouwingen van zuiver administratieve aard uit het rapport, voor de "Commission Royale des Monuments" uitgebracht door de heren Lagasse de Locht en Saintenoy, zoals zij op uitstekende wijze door de hoofdredacteur van "Le Home" werden samengevat; tevens aangevend hoe, volgens sommige medewerkers van dit tijdschrift, bestuurlijke samenwerking met het oog op de wederopbouw dient begrepen te worden.

De heren Lagasse de Locht en Saintenoy menen, dat het er vooral op aankomt, de openbare macht inzake bouwrecht beter te wapenen tegenover de eigenaars, wiens rechten in overeenstemming dienen gebracht met de belangen van de gemeenschap. De eigenaars zijn in deze de betrekkelijke anarchie; de gemeenschap vertegenwoordigt het ras, de traditie; aan de gemeenschap behoren de monumenten van historie en kunst, zo niet in feitelijk eigendom, dan toch naar de geest. Zij moet dan ook in zekere mate prohibatieve rechten bezitten tegen de eigenaars. (Ik gebruik hier, wel te verstaan, niet de woorden van het rapport, dat ik tot mijn spijt niet onder de ogen heb.) - De bestaande bouwreglementen beantwoorden hier niet aan, dan in onvoldoende, althans onvolledige mate. Zo stuiten de prerogatieven van de regering, waar de volksvertegenwoordiging op bouwen kan, op de gemeentelijke autonomie. In voorkomend geval zou de staat het eerste en het laatste woord moeten hebben; hij alleen is bij machte, of beter: zou bij machte dienen te zijn, maatregelen te treffen, die, boven particuliere belangen uit, de nieuwe schoonheid, die morgen aan gisteren verbinden moet, kunnen verwezenlijken. En dit is het geval vooral in kleinere steden en dorpen, waar het bouwrecht niet dan zeer onvoldoende gereguleerd is, en de persoon heel wat meer vermag dan het principe. Het zou dus, bij wederopbouw van België, en niet alleen bij het behoud van

historische monumenten, de rol, een morele plicht zelfs, van de staat zijn, een centraliserend gezag, een vetorecht te bezitten, die in laatste instantie zou beslissen, en ook over alle voorbereidende werk toezicht zou hebben en er zelfs de leiding van op zich zou gaan nemen.

Zou de gemeentelijke autonomie daar zozeer door worden gekrenkt? Maar die autonomie heeft ook inzake fiscus, inzake onderwijs, inzake openbare werken en wegenis, inzake politie aan restrictie van algemene orde te gehoorzamen. Het lijkt dan nogal logisch, dat zij er ook bij het grootse en ernstige pogen tot de heropbouw van het vaderland zich aan te onderwerpen had.

Hoe die restricties bepaald en opgelegd?

Door de wet.

Het is een feit: de gemeentewetten van 30 maart 1836, 1 februari 1844, 15 augustus 1897 en 28 mei 1914, waar aan steden en gemeenten het recht tot het bouwen langs de openbare weg wordt voorbehouden, staan thans de nieuwe toestanden in de weg. Deze toestanden zijn weliswaar uitzonderingstoestanden. Maar daarom juist billijken zij een uitzonderingswet.

De Belgische geaardheid is er echter niet naar, zonder meer de rechten van het individu op te geven, zelfs waar het hogere belangen der gemeenschap aangaat. Die tucht bezitten wij niet, - bezitten wij nog niet. Vooral waar het niet dan esthetische belangen betreft, die niet iedereen zo onmiddellijk aanspreken. En dan, de grote steden, die trouwens beter dan wie hun behoeften kennen en voor dewelke een algemene regel niet kan bestaan dan die zeer rekbaar en goed op elk bijzonder geval aan te passen zou zijn, kunnen geen katten worden genoemd, die men zonder handschoenen zou aanpakken.

Een nieuwe wet diende dan ook zo liberaal te zijn, dat zij er onmogelijk bij zou worden.

Wel mogelijk is het, samenwerking van staat, provincie en steden te bevestigen. Reeds bestaat die samenwerking wat betreft monumenten en landschappen, voor welke behoud de staat, op advies van de verschillende onderafdelingen van de "Commission Royale des Monuments et des Sites", adviserend en ook financieel tussenkomt. Het zal wel niet geheel onmogelijk zijn samenwerking in eenzelfde zin te verzekeren, wat betreft het heropbouwen van private eigendommen; aanleggen van nieuwe, gemakkelijker wegen in verwoeste steden en dorpen, ook waar die wegen niet van de staat afhangt, enz.

Daar het overigens zo goed als geen twijfel lijdt, of de staat zal pecuniair bij dit alles hebben tussen te komen, is het maar billijk dat hij er ook zijn woordje in te zeggen krijgt. En zo komt men geleidelijk tot de stelling: gemeenten noch particulieren (die onder de oorlog in hun eigendom hebben geleden en dus gerechtigd zijn op officiële tussenkomst te rekenen) hebben recht op staatstoelagen, dan wanneer zij zich onderwerpen aan een bijzondere reglementering. Deze reglementering zou, weliswaar, de sanctie der wet ontberen. Gemeenten als particulieren zouden er dus aan kunnen ontsnappen, binnen de beperking natuurlijk van de wegenispolitie. Maar daartegenover staat de macht van het geld.

De macht nu van het geld, die na de oorlog nog wel rijzen zal, liet zich ook vóór de oorlog reeds in voldoende mate erkennen, waar het bouwen van huizen betrof. Toen reeds kon men geen huis optrekken, dan nadat het gevelontwerp er gemeentelijk van goedgekeurd was. Als echter bleek, dat dit uiterst banale, ja zelfs foeilelijke gevels geenszins uitsloot, ging men in sommige gemeenten premies, geldelijke toelagen stemmen voor gevels die aan zekere eisen van

schoonheid en degelijkheid voldeden. En aan enkele voorsteden van Brussel kan men het merken, dat het stelsel heel goede vruchten heeft afgeworpen. Niets nu belet het uit te breiden in deze zin, dat ook de staat zou tussenkomen waar het er om gaan zou, bepaalde gevels als model op te leggen. Men zou verder – voorstel Brunfaut - de thans bestaande “Concours de Façades” uitbreiden tot het huis als geheel, d.i. premies uitreiken aan huizen die, na voltooiing, beantwoorden aan sommige voorwaarden van logische indeling en goede smaak. En ook hier konden staat, provincie en gemeente met goed gevolg samenwerken, tot groter schoonheid niet alleen van het land, maar tot meer materieel welzijn van de bewoners. Want er zijn werkelijk nog mensen, aan dewelke men welzijn moet opdringen ...

Wie trouwens mocht vrezen voor gevaarlijk innoveren, wordt door het rapport van de heren Lagasse de Locht en Saintenoy naar een “précédent” verwezen. En welk “précédent”! - Na de beschieting van de grote markt te Brussel door maarschalk de Villerooy, kwamen, bij het heropbouwen, niet alleen de stad, maar ook het staatsbestuur tussen. Een aantal percelen werden onteigend, wat toegang tot de plaats gemakkelijker maakte. Tot tweemaal toe, in 1695 en in 1696, kwam de Raad van Brabant tot verfraaiing met reglementen tussen. Een gemeentedecreet van 24 april 1697, dat streng prohibitief was, zou eindelijk aan heel de beschaafde wereld het bouwkundig wonder schenken, dat ieder in de grote markt van Brussel erkent en waardeert.

Aan wie echter de zorg toevertrouwd, die de architectonische toekomst van België moet verzekeren? - Ik noemde u reeds talrijke commissies en subcommissies, die zich moedig voor het werk hebben gespannen, en aan de waarde waarvan, niet meer dan aan hun ijver, te twijfelen valt. Maar een deel daarvan missen officiële sanctie, hoe dan ook geplaatst onder de bescherming van het “Steunen Voedingscomité”. En dan: behalve, misschien bij het bouwen van

toevluchtsoorden voor daklozen, kunnen zij vooralsnog niet veel meer doen, dan ontwerpen. Om uit het vage, het voorlopige van de toestand te komen, zou ons het voorstel van de architect Achille Dumont reeds een stap vooruitbrengen. Hij schrijft: "Il y a lieu à notre avis de confier les projets de tracés de villes à des commissions spéciales, composées de techniciens capables et d'artistes, les constructions à des architectes de talent reconnu, nommés dans chaque commune par les autorités locales. Les techniciens et les artistes ainsi nommés assisteraient de droit à toutes les réunions, ayant pour objet l'examen des plans, des règlements, des servitudes, avec les commissions d'examen - telles qu'il en fonctionne déjà une à Bruxelles - avec les délégués de l'état, de la province et de la commune. "

Ik zeg u niet, dat dit dé oplossing zou wezen. Ik had immers in deze brieven geen ander doel, dan u het vraagstuk van wederopbouw in België onder ogen te brengen, althans in zijn hoofdlijnen. Ben ik erin geslaagd? Hoe het zij: ge zult inzien, dat het belangrijk genoeg was, om u onderworpen te worden.

Maandag 12 juli 1915 – avondeditie

De Guldensporenslag herdacht.

Men schrijft ons nader:

De Vlamingen in ons land hebben gisteren te Bussum de slag van de gulden sporen herdacht. Op het grote grasveld aan de vijvers in het Bos van Bredius waren zij samengekomen.

Het weer liet zich 's morgens wel wat dreigend aanzien, een enkel regenbuitje gaf weinig moed voor de middag. Maar het is

meegevallen. Wel dreven er dikwijls zware donkere wolken over het bos, maar de regen bleef uit en op het laatst kwam zelfs de zon nog even doorbreken. En de bomen, die het grasveld omringen, wuifden wel hun toppen in de wind, doch op het veld zelf was het heerlijk luw.

Er was een eenvoudig podium opgeslagen, gedrapeerd met de Nederlandse driekleur en getooid met gele banieren, waarop getekend de Vlaamse Leeuw, rood of zwart.

Mr. Alberink Deswarte, hoofdsteller van de Vlaamsche Stem, opende het feest, dat zijn blad had ingericht.

't Noorden is het kloek verstand,
't Zuiden 't hart van Nederland.

Aldus heeft René de Clercq gezongen, zo ving de heer Deswarte aan; welnu, thans zijn hart en brein samen gekomen om te herdenken de gebeurtenis, welke de grondslag is geweest van Vlaanderens grootheid.

Vervolgens zong Coers' Liederkoor de Vlaamse Leeuw en enige andere liederen van Groot-Nederland, waarna de heer Deswarte opnieuw het podium besteeg om een feestrede uit te spreken.

Ondanks de droeve dingen, die er gebeurd zijn en welke oorzaak zijn dat thans de guldensporenslag op vreemde bodem moet worden herdacht, was er, zegde hij, toch reden tot vreugde. Immers nu is er gelegenheid het feest te vieren samen met de Noordnederlanders, met wie de Vlamingen zich zo nauw verwant voelen. Wij staan hier niet als vreemdelingen, zo ging mr. Deswarte voort, maar als broeders in het huis van onze broeders. Wij zijn niet in uw land gekomen als bedelaars en gij hebt ons niet uw gastvrijheid verleend uit liefdadigheid, maar bij hebt open gedaan, omdat het uw broeders en zusters waren, die klopten aan uw deur.

Veel ellende heeft de oorlog gebracht, maar daarnaast is er toch iets goeds uit geboren en dat is de verbroedering van de Nederlandse stam ten zuiden van de Schelde met de Noordnederlanders. Van 1830 af, toen het zuiden en het noorden zijn gescheiden, heeft men in België steeds getracht de Nederlandse taal te verdrrukken, maar de strijders voor hun taal stonden op, enkele tientallen eerst, doch hun aantal nam toe, en thans zegde mr. Deswarte, kunt ge onder de 4 ½ miljoen Vlamingen zeker 4 miljoen flaminganten vinden. Zij hebben nog niet overwonnen, maar spreker twijfelt niet, of na de oorlog zal de Vlaamse taal haar rechten verkrijgen.

Coers' Liederkoor zong vervolgens nog een paar Valeriusliedjes en ook enkele coupletten van het Wilhelmus.

Mevrouw Flothuis-Van Dommelen droeg het lied van Guido Gezelle voor "Groeningen's grootheid of de Slag van de Gulden Sporen", het lied, waarin de dichter vertelt, hoe de pralende ridders Vlaanderen wilden vernietigen, doch alle werden verslagen.

Het Vlaamse heer staat immer pal,
daar 't winnen of daar 'r sterven zal:
alhier, aldaar, aan lange lansen,
de leeuwen dansen.

De peerdehoeven staan in 't zand,
te Leyewaard gedreven;
maar keerwijs om, naar 't zuiderland,
geen twee, geen een op zeven;
ter Vlamingwaart zo wilde elkeen;
Ze gingen al, 't en keerde geen!

En hun gouden sporen bleven achter op het slagveld! ...

Opeens klonk een luid applaus uit de menigte; de stoere gestalte van René de Clercq verscheen op het podium. Hij begon zijn toespraak met het gedicht Vlaenderen, dijn recht is out! Zie, zegde hij verder, de vlag der gulden sporen heeft Vlaenderen een drievoudige overwinning gebracht, naar den lijve, naar het hart en naar de geest. Naar den lijve, immers van 1302 dagtekent de onafhankelijkheid van Vlaenderen. Dat was het begin van de bloeitijd, de grote rijkdom der 14e en 15e eeuw. Ook naar het hart, door de kunst. Deze is het geweest, die steeds de Vlaamse taal heeft beziel.

Bedenk, o Vlamingen, zo zegde René de Clercq, dat het een boek is geweest, dat in de 19e eeuw, toen uw taal met onderdrukking werd bedreigd, de taalstrijd heeft doen ontbranden. Vlaanderens grootste schrijver, Hendrik Conscience, is het geweest, die met zijn Vlaamse Leeuw de Vlamingen de schoonheid van hun taal heeft doen beseffen. En na hem zijn gekomen Guido Gezelle, de vroeg gestorven Rodenbach en vele dichters meer, die zingen, niet om eigen roem te oogsten, doch om Vlaanderens heerlijkheid te verkondigen.

En tenslotte de ontluiking naar de geest. Ja, de Vlaamse wetenschap heeft nog niet geheel overwonnen, zij moet nog strijden.

Gij Nederlanders, zo ging de spreker voort, houdt ons voor ruw, gij vindt ons onbeschaafd en ons dialect lelijk, maar weet dat in ons een goede pit schuilt en dat deze wil uitgroeien. Gij zijt zo knap, gij hebt zo veel Nobelprijzen, help ons dan die blanke pit te ontbolsteren, zend uw professoren naar de Vlaamse Hogeschool die zal komen na de oorlog.

Tachtig jaar hebben wij gestreden, doch steeds met zachtheid. Nu en dan wierp men ons een lapje toe, soms op voorstel van een katholiek kamerlid, als dat zo in diens kraam te pas kwam, dan was het lapje geel. Soms ook van een liberaal, dan was het blauw, ook wel eens van

een socialist, dan was het rood, en ook nog waren er kleurloze lapjes. En uit die lapjes moesten we het kleed maken waarin de Vlaamse beweging zou worden gehuld. Maar dat konden wij immers niet. Dat bonte kleed, rood, blauw, geel en kleurloos zou het zotskleed worden van de vastenavondgek! Neen, wij willen niet in dat kleed voor spot lopen! Wij hebben gestreden met zachtheid. Nu is dat uit. Na de oorlog eisen wij de Vlaamse Hogeschool. Die zullen wij hebben, dat zweer ik of ik ga niet terug!

Een gejubel steeg op, toen de geliefde dichter geëindigd had, en geestdriftig ruiste tussen de bomen het lied van de Vlaamse Leeuw.

De herdenking was geëindigd, maar mr. Deswarte wilde niet heengaan zonder voorgesteld te hebben huldetelegrammen te zenden aan koningin Wilhelmina, en aan koning Albert. Met applaus werd dit voorstel aangenomen.

Laten wij nu heengaan, zegde Mr. Deswarte, maar laten wij meer zingen dan toen wij kwamen. Dat is te stil gegaan. Wij zijn gekomen op zijn Hollands, laten wij keren op zijn Vlaams.

Met wapperende banieren en onder het zingen van Vlaamse en Nederlandse volksliederen trok toen de stoet naar Bussum, om van daar per trein huiswaarts te keren.

Berlijn, 12 juli. Officiële mededeling uit het grote hoofdkwartier:

Aan de noordelijke helling van de hoogte 60, ten zuidoosten van Ieper, hebben wij een gedeelte van de Engelse stelling in de lucht laten springen.

Van de Belgische grens.

Men meldt ons uit Terneuzen:

Zaterdagmorgen wilde zekere Henri Heijman, een 28-jarige gehuwde man met talrijke kroost, uit Sint-Niklaas, onder de gemeente Sint-Janssteen de grens passeren. Hij scheidde met zijn klompen de gevaarlijke draden vaneen om er door te kunnen kruipen. Toch kwam hij ermee in aanraking, met gevolg dat hij gedood werd. Twee andere mensen, die bij hem waren, zagen toen van hun voornemen af om naar Nederland te gaan.

De Vlaamse Stem heeft gisteren een feestnummer gegeven ter herinnering van de slag van de Gulden Sporen. René de Clercq heeft er het volgende vers voor gemaakt:

VLAENDEREN, DIJN RECHT IS OUT!

Onthout, onthout,

Vlaenderen:

Dijn recht is out!

Peinst omme De Coninc,

Omme Jan Breydel.

Wi en willen gheen anderen breidel,

Ware hi van gout!

Betrout, betrou,

Vlaenderen,

Dijn recht is out!

Jonc zijn dine crachte.

Coene leghet die Coninc in die wachte.

Die leeuwe danset inden banieren.

Laet ons, jonc Vlaemsch, vri Vlaemsch gheslachte,

Toter eren van De Coninc vieren!

Het Gulden Sporennummer bevat verder o.m. artikelen van mr. Alb. Deswarte en Frans van Cauwelaert. Aan het artikel Flandria Militans van de eerste ontlenen wij het volgende:

Wijs mij een volk ter wereld dat vaker dan het onze te strijden had om het veroveren van zijn recht op eigen leven. Na zes eeuwen tijdsverloop, speelt zich voor ons als voor onze voorouders hetzelfde treurspel van zijn verdwijnen af. Tragisch grootse eenheid van onze geschiedenis! Weer staat David tegenover Goliath. Daarom ware het onverantwoordelijk niet die twee keerpunten in verband te stellen, niet 1915 aan 1302 te toetsen, ten einde in de pracht van het verleden de kracht van het heden te putten. Andermaal luidt de leer:

Help nu uzelf, zo helpt u God,
Uit der tirannen band en slot!

Wie ziet niet in, dat door het bijeenbrengen van 1302 en 1915 wij in een tweeliek heel de historie van het Flandria militans voorhangen? Kome de tirannie uit het zuiden, dreige zij uit het oosten, dage zij in latere tijden op uit west of verre oost, hete de overweldiger Philippe-Bel of Willem II. Weze hij koning; keizer of in toekomstige eeuwen, tsaar, verkonde de overrompelaar zich zelf baanbreker en baniervoerder der Latijnse, der Germaanse of eens – wie weet – der Slavische cultuur; heden lijk gisteren, morgen lijk vandaag, zullen wij onze zelfstandigheid uitvechten ten bloedigen prijze.

Zoals de Romeinse burger zich geen hogere eretitel voorstelde noch inriep dan het Civis Romanus sum, zo willen wij, Vlamingen der twintigste eeuw, geen andere wettiging, bij ons mateloos verzet tegen overweldiger of verbasteraar, dan de opperste reden van onze voorzaten der veertiende. Omdat ic Vlaminc ben.

Vlamingen! Gedenk de Guldensporenslag, plaatst het kamerlid van Cauwelaert boven zijn artikel. Wij nemen er het volgende uit over:

Volkeren welke de grootheid van hun geschiedenis liefhebben, blijven trouw aan eigen eer en vinden in de schone daden, in de trotsheid van het voorgeslacht een blijvende prikkel tot eigen verheffing.

In het spiegelbeeld van zijn verleden leert een volk zijn eigen zelfstandige toekomst liefhebben.

In dit gevoel hebben wij als Vlaams gezinden steeds gestreden en wij betreuren onze inspanning niet. Wij hebben gearbeid met het helder inzicht, dat van het verheven levensplan, op welk wij onze Vlaamse bevolking wilden brengen, onze mensen ook een duidelijker kijk op hun plichten van staat, en op hun plichten tegenover de samenleving en het gemenebest zouden verkrijgen.

Want de geestelijke verwaarlozing waarin ons volk werd gelaten door zijn verantwoordelijke opleiders en staatslieden, de zedelijke verdoving welke het als volk heeft ondergaan onder de drukking van een verfranste maatschappelijke bovenlaag, de vernederingen welke het van alle openbare instellingen dag voor dag had te verduren, het bloedige, neen, het hemeltergende onrecht dat onze Vlaamse jongens wordt aangedaan, wanneer zij in de dood worden gevoerd door officieren en onderofficieren, welke hun taal niet verstaan, zijn geen school van vaderlandsliefde, van hoge burgerdeugd. Zij welke ons Vlaamse volk willen ontmannen in zijn stamtrots, zij, welke het willen losmaken van zijn groots verleden en het willen ontoegankelijk maken, door een opvoeding in een vreemde taal, voor de lessen van ons voorgeslacht, zij bereiden ons Vlaamse volk voor op knechtschap, op laagheid, zij willen België zelf verkleinen en verminken, door het schenden van de levenskracht van de helft van zijn bevolking.

Vlaanderen, gedenk de Guldensporenslag! Met die kreet hebben wij elk jaar tienduizenden en nogmaals tienduizenden, in

indrukwekkende betogingen gevoerd door alle steden en dorpen van ons Vlaamse land en elk jaar werd de stroom achter onze leeuwenvlaggen breder en groter zijn stuwkracht.

Het werd een overwinnende stroom en wij kwamen de dagen nabij dat wij afdoende beslissingen gingen veroveren, namelijk deze over de Vervlaamsing van de universiteit van Gent, toen over ons inbrak de mensonterende oorlog, met welke Duitsland ons heeft willen verpletteren ...

Op die dag heeft zijne majesteit onze koning, onze roep overgenomen: "Vlamingen, gedenk de Guldensporenslag!" En het heldhaftig gedrag van zovele jonge flaminganten, geridderd of gesneuveld; bewijst dat onze koning zich niet vergist heeft in de geest, welke uit de herinnering aan dit glorierijk verleden ons steeds heeft toegesproken.

Want wij hebben van ons voorgeslacht geen lessen van ontrouw ontvangen. En hoe pijnlijk wij ook de miskeningen voelen, welke wij als Vlaamsgezinden hebben te verduren gehad, wij zijn geen plichtverzakkers. Allermint in het uur van het gevaar voor het land, dat wij met ons beste kunnen en ook met onze strijd hebben gediend. En het is met het volledigste misprijzen dat wij neerzien op de laaghartige verdachtmakingen, met welke enkele Frans schrijvende zogenaamde Belgen ons levenswerk willen treffen. Wij laten aan hen alleen het onvaderlandse werk over van verdeeldheid te zaaien, wrevel aan te kweken en het goede geweten der mensen aan het wankelen te brengen. Wij staan vast op ons stuk, onder de hoede van onze voorouders, en geleund op ons eigen kracht en ons goed recht. Wij zien neer met verachting op hen die ons smalen en wij wenden ons af met hooghartigheid van de vijand die ons geschenken biedt. Wij zijn vrij; vrij van afkomst, vrij van inborst en wij zullen de laatsten zijn om enige knieval te volbrengen, noch voor Duitsland, noch voor

welke andere mogendheid ook, en voelen ons door de Koninklijke herinnering aan het ideaal van onze strijd, in de Guldensporenslag, gewroken over elke smaad van onverantwoordelijken.